

*in de
etalage*

17 april 2010: Kampen 65 jaar bevrijd!

Op 17 april 2010 was het 65 jaar geleden dat Kampen door de Canadezen bevrijd werd van de Duitse bezetter. Aan die gebeurtenis werd afgelopen voorjaar, met een expositie in de Gemeentelijke Expositieruimte Kampen (GEK), ruimschoots aandacht besteed.

Aan die expositie werkte het Stedelijk Museum Kampen mee door onder andere enkele schilderijen in bruikleen te geven. In de collectie van het museum bevinden zich namelijk drie schilderijen die met de oorlog verband houden.

De eerste twee schilderijen hebben alles te maken met de opvang van raziaslachtoffers in Kampen. Najaar 1944 hield de Duitse bezetter grote razia's in het westen van Nederland. De snelle opmars van de geallieerden dwong de Duitsers arbeidskrachten te vinden voor de aanleg van versterkingen langs de Duitse grens en het IJsselmeer. Tal van mensen die waren opgepakt werden via Kampen tewerkgesteld. Met duizenden tegelijk kwamen

Rotterdams Havengezicht. Marinus de Jongere (1912-1978). Olieverf op doek, 48 x 69 cm, 1946.

Het Buitenhof in Den Haag. Dick (Dirk Pieter) Braam (1908-1978). Olieverf op doek, 82 x 100 cm, 1950.

zij aan in Rijnaken, die bij Kampen en IJsselmuiden afmeerden.

Veel van de razziaslachtoffers werden door de lokale bevolking voorzien van voedsel en extra kleding. Anderen doken - na eerst als zieke te zijn ondergebracht in het ziekenhuis - onder in de Noordoostpolder. Als dank voor de opvang van vele razziaslachtoffers schonk het Comité Razzia Slachtoffers Zuid-Holland in 1946 het afgebeelde schilderij Rotterdams Havengezicht aan de stad Kampen. Het schilderij is gemaakt door Marinus de Jongere (1912-1978), een kunstenaar die zich specialiseerde in het schilderen van landschappen, maar vooral havengezichten, die hij uitvoerde in een impressionistisch-naturalistische stijl.

IJsselmuiden ontving de dankbetuiging wat later. In 1950 overhandigde burgemeester Schokking van Den Haag het schilderij Buitenhof in Den Haag aan de burgemeester van de toen nog zelfstandige gemeente IJsselmuiden. Na de fusie tussen de gemeenten IJsselmuiden en Kampen in 2001 werd het schilderij opgenomen in de collectie van het Stedelijk Museum Kampen. Het is gemaakt door de kunstenaar Dick Braam (1908-1986). Braam had zich na zijn opleiding aan het Hoger Instituut voor Schone Kunsten in Antwerpen en aan de Koninklijke Academie voor Schone Kunsten Antwerpen in 1925 in Den Haag gevestigd. Hij schilderde figuratief en is vooral bekend geworden om zijn stilleven en landschappen.

Behoefden de vorige twee schilderijen enige uitleg wat de relatie met de oorlog en IJsselmuiden en Kampen was, het derde schilderij spreekt welhaast voor zich. We zien een schilderij waarop een enthousiaste Kamper bevolking is afgebeeld. Het is 17 april 1945, de dag waarop Kampen bevrijd werd. In de nacht van 16 op 17 april hadden de Duitsers de stad verlaten en 's morgens vroeg roeiden vier Canadezen vanuit IJsselmuiden naar Kampen om te kijken of de kust veilig was. Zij werden spoedig gevolgd door meer Canadezen, die uitgelaten onthaald werden door de bevolking. De Oudestraat is één grote zee van roodwitblauwe vlaggen en oranje sjerpen en iedereen die ook maar iets van oranje stof had droeg dat.

Het schilderij is gemaakt door Willem van der Ven. Hij werd in 1898 in Rotterdam geboren en was tot 1935 technisch tekenaar en ontwerper van scheidingsonderdelen. Vanaf 1935 slaagde hij erin zich volledig op zijn passie te storten en werd hij fulltime schilder. Onderwerpen: landschappen, de natuur, boerderijen en sneeuwlandschappen. In de jaren veertig schilderde hij in Kampen en omgeving, waarna hij omstreeks 1950 naar Scheveningen vertrok.

Was Kampen een bewuste keuze van Willem van der Ven om zich te vestigen? Of is hij hier eind 1944 terechtgekomen, zoals zoveel Rotterdamse razziaslachtoffers dat jaar? Helaas moet ik het antwoord daarop schuldig blijven.

René van Mierlo